

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ПОЛТАВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія правових фундаментальних та професійно-практичних дисциплін

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

РЕЄСТРАЦІЯ АКТІВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність **081 ПРАВО**

відділення: **ДЕННЕ**

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Реєстрація актів цивільного стану**» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки фахових молодших бакалаврів та фахових молодших спеціалістів за спеціальністю 081 Право.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є акти цивільного стану громадян та діяльність державних органів реєстрації актів цивільного стану щодо їх реєстрації.

Міждисциплінарні зв'язки: «Цивільне та сімейне право», «Діловодство».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тематичних блоків:

1. Загальні положення.
2. Порядок державної реєстрації окремих актів цивільного стану.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

- 1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Реєстрація актів цивільного стану» є вивчення правових основ діяльності органів державної реєстрації актів цивільного стану, понять актів цивільного стану та їх реєстрації, ведення Державного реєстру актів цивільного стану.
- 1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Реєстрація актів цивільного стану» є набуття студентами знань, умінь і навичок щодо особливостей реєстрації актів цивільного стану, веденні відповідних реєстрів, внесенні змін, доповнень та виправлень до актових записів, веденні діловодства в органах державної реєстрації актів цивільного стану.
- 1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- систему нормативних актів, що регулюють діяльність органів ДРАЦС;
- Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»;
- структуру, основні задачі і компетенцію органів ДРАЦС;
- види актів цивільного стану; правила державної реєстрації актів цивільного стану;
- зміна імені, внесення змін до актових записів;
- поновлення й анулювання актів цивільного стану;
- діловодство, правила заповнення і збереження Книг державної реєстрації актів цивільного стану.

вміти:

- вільно орієнтуватися в цивільному, сімейному, адміністративному, цивільно-процесуальному законодавстві;
- правильно оформляти документацію цивільного стану;
- видавати свідоцтва, повторні свідоцтва; застосовувати правові норми.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Загальні положення.

Тема 1. Поняття, значення і принципи державної реєстрації актів цивільного стану. Загальні правила державної реєстрації актів цивільного стану. Книги державної реєстрації актів цивільного стану. Свідоцтво про державну реєстрацію актів цивільного стану.

Предмет і задачі дисципліни. Значення дисципліни для підготовки юристів, зв'язок з адміністративним, сімейним, цивільним і цивільно-процесуальним правом. Поняття цивільного стану, види актів цивільного стану. Принципи державної реєстрації.

Система органів, що реєструють акти цивільного стану. Основні задачі. Компетенція органів ДРАЦС і консульських установ та дипломатичних представництв України за кордоном по державній реєстрації актів цивільного стану. Керівництво діяльністю органів ДРАЦС.

Система нормативних актів, що регулюють діяльність органів ДРАЦС. Загальні положення Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану».

Права й обов'язки громадян при державній реєстрації актів цивільного стану. Терміни реєстрації. Документи, що надаються при державній реєстрації. Порядок державної реєстрації актів цивільного стану. Представництво. Посвідчення підписів відсутніх громадян.

Відповідальність органів ДРАЦС і посадових осіб за неналежну державну реєстрацію. Оскарження дій органів ДРАЦС. Держмитоза за державну реєстрацію актів цивільного стану.

Види книг державної реєстрації актів цивільного стану, їх зміст, порядок ведення і заповнення.

Значення, зміст і види свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану. Правила заповнення свідоцтв. Видача повторних свідоцтв.

II. Порядок державної реєстрації окремих актів цивільного стану.

Тема 2. Державна реєстрація народження, встановлення батьківства.

Державна реєстрація народження як форма охорони прав і інтересів дітей. Місце і терміни державної реєстрації народження. Державна реєстрація народження з пропуском терміну.

Заявники, заява про державну реєстрацію народження, документи, необхідні при державній реєстрації. Запис відомостей про батьків. Прізвище, ім'я по батькові дитини.

Особливі випадки державної реєстрації народжень.

Підстави державної реєстрації встановлення батьківства. Місце і порядок встановлення батьківства. Заявники.

Державна реєстрація встановлення батьківства за спільною заявою батьків.

Державна реєстрація встановлення батьківства на підставі рішення суду.

Прізвище і по батькові дитини.

Внесення відомостей про батька в актовий запис про народження дитини.

Тема 3. Державна реєстрація шлюбу.

Місце державної реєстрації. Умови і порядок укладення шлюбу. Прізвище чоловіка та дружини. Урочиста реєстрація шлюбу.

Значення державної реєстрації шлюбу. Заява про державну реєстрацію шлюбу. Ознайомлення осіб, які подали заяву про державну реєстрацію шлюбу, з їхніми правами та обов'язками. Час реєстрації. Державна реєстрація шлюбу у присутності нареченої та нареченого. Правові наслідки шлюбу. Дійсність шлюбу.

Тема 4. Державна реєстрація розірвання шлюбу.

Підстави державної реєстрації розірвання шлюбу. Місце і терміни. Заявники. Порядок подачі заяви. Державна реєстрація розірвання шлюбу на підставі рішення суду. Державна реєстрація розірвання шлюбу за взаємною згодою чоловіка і жінки. Державна реєстрація розірвання шлюбу за заявою одного з подружжя.

Прізвище чоловіка і жінки після розірвання шлюбу. Присвоєння одному з подружжя дошлюбного прізвища. Відмітка в документах про розірвання шлюбу.

*Тема 5. Державна реєстрація зміни імені (прізвища, імені, по батькові).
Державна реєстрація смерті.*

Підстави зміни імені (прізвища, імені, по батькові). Заявники. Порядок подачі заяви. Порядок ведення органами ДРАЦС справ щодо зміни імені (прізвища, імені, по батькові). Дозвіл на зміну імені (прізвища, імені, по батькові). Державна реєстрація зміни імені (прізвища, імені, по батькові). Видача свідоцтва про державну реєстрацію актів цивільного стану, у зв'язку з реєстрацією зміни імені (прізвища, ім'я, по батькові).

Місце державної реєстрації смерті. Документи, що необхідні для державної реєстрації смерті. Термін надання заяви про державну реєстрацію смерті.

Тема 6. Внесення до Реєстру відомостей усиновлення, скасування усиновлення, визнання усиновлення недійсним, позбавлення та поновлення батьківських прав.

Порядок виконання органами ДРАЦС рішень судів про усиновлення. Забезпечення таємниці усиновлення. Порядок виконання рішень суду про усиновлення, у зв'язку зі зміною місця народження дитини, яка усиновлюється. Порядок виконання органами ДРАЦС рішень судів про визнання усиновлення недійсним або при скасуванні усиновлення. Порядок виконання органами ДРАЦС рішень судів про позбавлення та поновлення батьківських прав.

Тема 7. Внесення змін до актових записів цивільного стану їх поновлення та анулювання. Повторна видача свідоцтва про державну реєстрацію актів цивільного стану. Державна реєстрація актів цивільного стану за участю іноземців і осіб без громадянства.

Поняття і підстави внесення змін до актових записів цивільного стану , їх поновлення та анулювання. Місце подачі заяви. Заявники.

Документи, що додаються до заяви. Загальний порядок змін до актових записів. Актові записи, в які повинні бути внесені зміни.

Поняття і підстави поновлення актових записів цивільного стану. Місце подачі заяви. Заявники. Документи, що додаються до заяви.

Висновок про поновлення або про відмову у поновленні актового запису. Порядок поновлення запису актів цивільного стану.

Особливості поновлення актових записів цивільного стану.

Порядок анулювання актового запису цивільного стану.

Підстави повторної видачі свідоцтва. Заявники. Порядок повторної видачі свідоцтва.

Загальні правила державної реєстрації актів цивільного стану при повторній видачі свідоцтва. Місце подачі заяви. Документи, що встановлюють особу.

Особливості державної реєстрації актів цивільного стану, в тому числі внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання у відношенні іноземних громадян і осіб без громадянства.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Конституція України. Прийнята на 5 сесії ВРУ 28 червня. 1996 р. / ВВРУ - № 30 – с. 141).
2. Цивільний кодекс України від 16.01.03., (ВВР, 2003, NN 40-44, ст.356).
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002., (ВВР, 2002, N 21-22, ст.135).
4. Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010., (ВВР, 2010, N 38, ст.509).
5. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 04.02.94., (ВВР, 2012, N 19-20, ст.179).
6. Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 07.04.2011., (ВВР, 2011, № 40, ст.404).
7. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996., (ВВР, 1996, N 47, ст.256).
8. Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001., (ВВР, 2001, N 13, ст.65).
9. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005., (ВВР, 2005, N 32, ст.422).
10. ПКМУ від 22 серпня 2007 р. N 1064"Про затвердження Правил реєстрації актів цивільного стану в Україні", наказ Мінюст Укр. від 18.10.2000 N 52/5, в ред. від 24.12.2010.
11. Наказ МЮУ «Про затвердження Інструкції з ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян» від 25 липня 2008 р. за N 691/15382.
12. ПКМУ «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян» від 22 серпня 2007 р. N 1064 із змін. і доп.
13. «Про затвердження Переліку відділів реєстрації актів цивільного стану» Наказ МЮУ від 17.07.2008 N 1221/5.
14. Декрет КМУ «Про державне мито» від 21.01.1993, в ред. від 08.08.2012.
15. «Про затвердження зразків актових записів цивільного стану, описів та зразків бланків свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану». ПКМУ від 10 листопада 2010 р. N 1025.

16. Типове положення про відділ державної реєстрації актів цивільного стану районного, районного у місті, міського (міста обласного значення), міськрайонного, міжрайонного управління юстиції (назва Типового положення із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства юстиції України від 06.07.2012 р. N 1018/5)

17. «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися відділами державної реєстрації актів цивільного стану». ПКМУ від 22 грудня 2010 р.

18. «Правила внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання». Наказ Мініст України від 12 січня 2011 року № 96/5. в ред. від 23.08.2012.

19. «Про затвердження Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи». ПКМУ від 11.07.2007 № 915 , в ред. 01.11.2011.

20. «Про затвердження Інструкції з обліку, зберігання та витрачання бланків свідоцтв, що видаються державними органами реєстрації актів цивільного стану на підтвердження юридичних фактів в Україні». Наказ МЮУ від 03.09.2002 № 81/5

21. «Про затвердження Умов зберігання книг реєстрації актів цивільного стану і метричних книг у відділах реєстрації актів цивільного стану та порядку передачі цих книг на зберігання до державних архівів, Переліку документів відділів реєстрації актів цивільного стану зі строками їх зберігання». Наказ МЮУ від 04.11.2002 N 94/5.

Допоміжна:

1. Регистрация актов гражданского состояния: Учебник /Под ред. В.А. Грачевой М.: Юрид. лит., 1985. - 176 с.

2. Регистрация актов гражданского состояния: Сб. офиц. Материалов / Под ред. Ю.М.Гусева . - М.: Юрид.лит., 1974. - 328 с.

3. Верейці О. Реєстрація шлюбу громадянами України: можливі варіанти /О. Варейці// Мала енциклопедія нотаріуса. – 2015. - № 5. – С. 102 – 107.

4. Дьомкіна Г.С. Особливості процедури легалізації документів для дії за кордоном у сфері сімейно-шлюбних правовідносин /Г.С. Дьомкіна// Бюлетень міністерства юстиції України. – 2015. - № 4. – С. 49 – 55.

5. Камперська Т.Ц. Особливості розгляду судом справ про встановлення факту батьківства (материнства) /Т.Ц. Камперська// Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2015. - № 2. – С. 145 – 153.

6. Горьова О. оформлення батьківства: процесуально-правові аспекти /О. Горьова// Юридична газета. – 2014. – 9 вер. (№ 18/19). – С. 37.

7. Саутренко Н. Державна реєстрація шлюбу або його розірвання за участю нотаріуса /Н. Саутренко// Мала енциклопедія нотаріуса. – 2014. - № 4. – С. 66 – 80.

8. Орешкіна Ю. Державна реєстрація шлюбу громадян України з іноземцями /Ю. Орешкіна// Вісник Укрдержреєстру. – 2014. - № 3. – С. 48 – 53.

9. Лузан Т. Правові засади регулювання встановлення факту реєстрації шлюбу /Т.Лузан// Підприємництво, господарство і право. – 2013. - № 10. – С. 39 – 43.

10. Федченко Л. Нове у реєстрації актів цивільного стану /Л.Федченко// Місцеве самоврядування: інформаційно-аналітичне видання. – 2015. – Січ. (№ 1). – С. 44 – 46.

11. Клименко О.А. Послуги, що надаються відділами реєстрації актів цивільного стану /О.А. Клименко// Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. - № 8. – С. 17 – 19.

12. Спасибо-Фатєєва І. Значення державної реєстрації для цивільних правовідносин /І. Спасибо-Фатєєва// Вісник Академії правових наук України. – 2012. - № 4. – С. 159 – 171.

13. Компанченко Л. Зміна імені фізичної особи: порядок державної реєстрації громадянина України /Л. Компанченко// Юридична газета. – 2011. – 14 черв. (№ 24). – С. 20.

14. Горіславська І.В. Окремі питання правового регулювання реєстрації актів цивільного стану /І.В. Горіславська, Б. Федчук// Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 1. – С. 95 – 97.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальне опитування, перевірка вмінь, набутих на практичних заняттях, розв'язування завдань на практичних заняттях, перевірка конспектів лекцій, тези, перевірка виконання завдань для самостійної роботи.